

Załącznik
do Uchwały Nr LXXIV/413/2024
Rady Powiatu w Wyszowie
z dnia 28 lutego 2024 r.

**TRZYLETNI POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE WYSZKOWSKIM
NA LATA 2024 – 2026**

Wyszów, luty 2024

Spis treści

I.	Wprowadzenie	3
II.	Uzasadnienie wprowadzenia Programu	4
III.	Opis systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wyszowskiego	9
	3.1. Środki finansowe przeznaczone na funkcjonowanie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	11
	3.2. Struktura i charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej	13
	3.3. Struktura i charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej.....	20
	3.4. Usamodzielniani wychowankowie opuszczający rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą	23
	3.5. Poradnictwo specjalistyczne	26
	3.6. Współpraca na rzecz rozwoju pieczy zastępczej.....	26
IV.	Limit rodzin zastępczych	27
V.	Realizacja projektów krajowych.....	28
VI.	Analiza SWOT	29
VII.	Cele Programu	31
VIII.	Harmonogram działań.....	33
IX.	Monitoring i ewaluacja	38
	SPIS TABEL	39

I. Wprowadzenie

Program rozwoju pieczy zastępczej zawiera kompleksowy opis systemu wspierania dzieci i rodzin, który opiera się na prawach dziecka ustanowionych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz Konwencji o Prawach Dziecka, a w szczególności:

- prawa dziecka do rodziny i pozostawania pod jej opieką,
- prawa dziecka do poszanowania więzi rodzinnych dziecka odseparowanego od któregośkolwiek z rodziców,
- prawa ustanowienia dla niego pieczy zastępczej,
- ochrony jego dobra w postępowaniu administracyjnym.

„Trzyletni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2024-2026”, zwany dalej **Programem**, opracowany został w oparciu o założenia ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.), zwanej dalej **Ustawą**.

Zgodnie z art. 180 pkt 1 Ustawy, do zadań własnych Powiatu należy opracowanie i realizacja 3 – letniego programu, dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczenie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Niniejszy dokument został opracowany w oparciu o diagnozę lokalnego środowiska, będącą punktem wyjścia do opracowania prognozy wyznaczającej cele i kierunki działań w zakresie systemu pieczy zastępczej w Powiecie Wyszowskim na lata 2024- 2026.

Planowanie w sferze rozwoju pieczy zastępczej zakłada perspektywę trzyletnią, skupioną na dążeniu do realizacji określonego, strategicznego celu działań. W opracowanym obszarze jest to przede wszystkim osiągnięcie standardów opieki nad dzieckiem określonych w przywołanej Ustawie.

Założenia Programu są spójne ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wyszowskim na lata 2016-2025.

Głównym celem dotychczas realizowanych, trzyletnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej na terenie powiatu wyszkowskiego był rozwój rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Programy były monitorowane i ewaluowane, a informacje przedkładały Staroście i Radzie Powiatu w formie corocznych sprawozdań z realizacji założeń trzyletnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Wyszowskim, Zarządowi Powiatu w corocznych sprawozdaniach z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszowie w zakresie pieczy zastępczej i Radzie Powiatu w sprawozdaniach z efektów pracy organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za poszczególne lata.

W Programie za priorytetowe uznano wspieranie rozwoju pieczy zastępczej poprzez wielokierunkowe wzmocnienie jej w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych rodziny, jak również tworzenie optymalnych warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży wychowujących się w rodzinach biologicznych oraz różnych formach pieczy zastępczej.

Opracowanie i realizacja Programu ma na celu kontynuację i rozwój realizacji założeń przyjętych w dotychczas obowiązującym dokumencie, nałożonych przez ustawodawcę.

Program zawiera cele i kierunki działań w perspektywie trzyletniej, które będą podejmowane głównie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszku (zwanego dalej **PCPR**) jako Organizatora Pieczy Zastępczej w Powiecie Wyszukowskim.

Program uwzględnia potrzeby środowiska lokalnego w obszarze pieczy zastępczej, w szczególności dzieci i młodzieży przebywającej w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Wskazuje na konieczność rozwoju jakościowego i ilościowego pieczy zastępczej, tworzenia nowych rodzinnych form pieczy zastępczej, prowadzenia szkoleń dla rodzin zastępczych wszystkich typów, promocję rodzicielstwa zastępczego na terenie Powiatu oraz kontynuację zapewnienia specjalistycznego wsparcia dla środowiska pieczy zastępczej. Bierze także pod uwagę podejmowanie działań na rzecz deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i rozwoju warunków sprzyjających indywidualizacji pracy z dzieckiem oraz poprawy funkcjonowania wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. Jako ważny obszar determinujący rozwój pieczy zastępczej w środowisku lokalnym, wskazuje także synergię działalności podmiotów realizujących zadania w ramach rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W procesie przygotowania założeń do „Trzyletniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wyszukowskim na lata 2024-2026”, brali udział przedstawiciele instytucji pracujących na rzecz pomocy rodzinie i dziecku.

II. Uzasadnienie wprowadzenia Programu

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczą zastępczą zapewnia pracę z rodziną zastępczą umożliwiającą powrót dziecka do rodziny biologicznej, przygotowanie dziecka do godnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji, zaspokojenia potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, kulturowo – rekreacyjnych.

Rolą systemu pieczy zastępczej jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego respektującego jego prawa do: wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowania dziecka poza rodziną, opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, powrotu do rodziny, utrzymania osobistych kontaktów z rodzicami,

stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień oraz pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia, ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka, informacji i wyrażaniu opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości, ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem, poszanowaniu tożsamości religijnej i kulturowej, dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Działania systemowe mają na celu stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, aby w efekcie wyeliminować zagrożenie zabrania dziecka z rodziny, a w sytuacji koniecznej interwencji zapewnienie szybkiego powrotu dziecka do rodziny, a jeżeli jest to niemożliwe podjęcie działań celem przysposobienia lub powierzenia w długoterminową pieczę zastępczą.

W systemie polityki na rzecz dziecka i rodziny prawo dziecka do pieczy jest prawem subsydiarnym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie.

Formą najbardziej zbliżoną do naturalnego środowiska, w jakim powinno się wychowywać dziecko, jest rodzina zastępcza.

System rodzinnej pieczy zastępczej jest wzmocniony przez instytucje i rozwiązania, takie jak: powołanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, zapewnienie poradnictwa specjalistycznego, urlopy dla rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka oraz związane z tym rodziny pomocowe, zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, osoby zajmującej się opieką i wychowaniem dzieci w rodzinnym domu dziecka podczas nieobecności prowadzącego rodzinny dom dziecka, kontrolę nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi oraz placówką opiekuńczo – wychowawczą oraz obowiązek współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi, przydzielenia przez gminy asystenta rodziny, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Zgodnie z preambułą Ustawy, jej celem podstawowym jest:

- dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową dla zapewnienia ochrony przysługujących praw i wolności,
- dobro rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci.

W systemie pieczy zastępczej wyróżnia się pieczę zastępczą w formie:

- rodzinnej,
- instytucjonalnej.

Rodzinna piecza zastępcza jest realizowana w formach:

1. Rodzina zastępcza:
  - rodzina zastępcza spokrewniona,
  - rodzina zastępcza niezawodowa,
  - rodzina zastępcza zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna.
2. Rodzinny dom dziecka.

Institutionalna piecza zastępcza jest realizowana w formie placówek opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych.

Ze względu na specyfikę, wyróżnia się następujące typy placówek opiekuńczo – wychowawczych:

- typ socjalizacyjny,
- typ interwencyjny,
- typ specjalistyczno-terapeutyczny,
- typ rodzinny.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie jest jednostką organizacyjną Powiatu Wyszkowskiego nie posiadającą osobowości prawnej, działającą w formie jednostki budżetowej. Status prawny PCPR jest ustalony na mocy Statutu przyjętego Uchwałą Rady Powiatu w Wyszkowie Nr XVI/103/2012 z dnia 25 stycznia 2012 r. ze zmianami. Organizację pracy określa Regulamin Organizacyjny przyjęty Uchwałą Nr 34/118/2019 Zarządu Powiatu Wyszkowskiego z dnia 23 lipca 2019 r.

„Trzyletni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wyszkowskim na lata 2024 – 2026” jest kontynuacją „Trzyletniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021 – 2023” „Trzyletniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Wyszkowskiego na lata 2018 – 2020” i „Trzyletniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Wyszkowskiego na lata 2015 – 2017”.

Program ma na celu wyznaczenie działań dotyczących rozwoju systemu pieczy zastępczej, w tym określenia corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych.

„Trzyletni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wyszkowskim na lata 2021 – 2023” zakładał następujące rezultaty:

- 1) wspieranie działań na rzecz powstania profesjonalnych form rodzinnej pieczy zastępczej, w tym rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka;
- 2) zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości i znaczenia rodzicielstwa zastępczego;
- 3) budowanie zintegrowanego systemu pomocy na rzecz dziecka pozbawionego właściwej opieki i wsparcia z uwzględnieniem rozwoju pieczy zastępczej;

- 4) rozwój specjalistycznego wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą oraz dzieci w niej umieszczonych;
- 5) inicjowanie działań zmierzających do minimalizowania okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 6) rozwój skutecznego systemu pomocy dla osób usamodzielnianych;
- 7) zapewnienie miejsc dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców, które z różnych powodów nie mogą być umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej.

Po okresie realizacji ww. Programu stwierdza się, iż większość zaplanowanych do realizacji działań w latach 2021 – 2023 została zrealizowana, tj.:

- 1) utrzymano standardy opieki i wychowania w Domach dla Dzieci w Wyszkuwie pełniących funkcję placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) kandydaci do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej zaspokajają potrzeby opiekuńczo – wychowawcze dzieci, które są częściowo lub całkowicie pozbawione opieki rodzicielskiej;
- 3) poradnictwo specjalistyczne funkcjonuje na poziomie zaspokajającym potrzeby mieszkańców powiatu w zakresie pomocy prawnej;
- 4) zmniejszyła się liczba dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 5) wzrosła liczba rodzin zastępczych zawodowych;
- 6) rodziny zastępcze objęte są zarówno pomocą obowiązkową jak i fakultatywną, odpowiednio do potrzeb;
- 7) systematycznie organizowane są szkolenia dla kandydatów i wydawane są zaświadczenia kwalifikacyjne dla rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych do pełnienia funkcji;
- 8) pozyskano kandydatów z uprawnieniami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej, którzy wykazują gotowość na przyjęcie dzieci;
- 9) zapewniono rodzinom zastępczym szkolenia mające na celu podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zależnie od ich potrzeby.

Natomiast pozostały do zrealizowania następujące działania:

- 1) zorganizowanie wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w ramach grup wsparcia;
- 2) zatrudnienie pedagoga celem wzmocnienia prac Zespołu i przeprowadzania badań pedagogicznych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 3) utworzenie mieszkań treningowych i wspomaganych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej;
- 4) utworzenie rodzinnego domu dziecka;
- 5) zwiększenie zakresu usług poradnictwa specjalistycznego o zatrudnienie terapeuty i pedagoga.

Z „Informacji o realizacji zadań z zakresu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przez gminę, powiat i samorząd województwa mazowieckiego” opracowanej przez Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie Wydział Polityki Społecznej Oddział ds. Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej w 2020 r. wynika, że pomimo korzystnych zmian w systemie nie uda się w najbliższym czasie zastąpić placówek opiekuńczo – wychowawczych pieczą rodzinną. Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka jest nadal zbyt mała, a problemy niektórych wychowanków pieczy są zbyt trudne do udźwignięcia przez rodziców zastępczych.

„Trzyletni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Powiatu Wyszковского na lata 2024-2026” przewiduje, iż instrumentem wdrażania i modyfikacji będzie coroczny plan realizacji zawartych w nim działań, przygotowany w ramach opracowywanego przez PCPR projektu budżetu na następny rok kalendarzowy, przedkładany do akceptacji Zarządowi Powiatu Wyszковского. Monitorowanie odbywać się będzie na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz analizy zbieranych informacji dotyczących realizacji kierunków działań ujętych w Programie.

Miejsce realizacji Programu: teren Powiatu Wyszковского.

Czas realizacji: lata 2024-2026.

Adresaci Programu: rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze, rodziny biologiczne, usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, osoby zagrożone niedostosowaniem społecznym i znajdujące się w sytuacji kryzysowej, cudzoziemcy, kadra pomocy społecznej.

Koordynator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkanie

Źródła finansowania: środki własne powiatu, środki samorządów gminnych, środki własne jednostek organizacyjnych powiatu, dotacje celowe, środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych, w tym z Funduszy Europejskich.

Partnerzy: administracja samorządowa, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu, Powiatowy Urząd Pracy w Wyszkanie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wyszkanie i placówki oświatowe, Sąd Rejonowy w Wyszkanie Wydział III Rodzinny i Nieletnich, Policja, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, wolontariusze, lokalne media i społeczność lokalna.

III. Opis systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wyszowskiego

Zgodnie z art. 180 Ustawy zadania własne Powiatu obejmują:

- 1) opracowanie i realizację 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, w rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności do powstania: grup wsparcia, specjalistycznego poradnictwa;
- 8) wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 9) zapewnienie przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku, niezbędnych badań lekarskich;
- 10) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1, ich aktualizacja i usuwanie;
- 11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 12) finansowanie:
  - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
  - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
  - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących

rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego;

- 13) sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnianymi drogą elektroniczną sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Na podstawie Zarządzenia Starosty Powiatu Wyszowskiego PCPR zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy m.in.:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 2) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 3) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 4) zapewnienie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy spełnienia wymogów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, zgodnie z art. 42 ust. 7 Ustawy, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 5) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, wydawanie świadectw ukończenia szkolenia oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 6) zapewnienie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- 7) zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia i rodzin pomocowych;
- 8) organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy;
- 9) współpraca ze środowiskiem lokalnym;
- 10) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do poradnictwa mającego na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 11) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 12) zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą;
- 13) prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę;
- 14) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej;

- 15) zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie kwalifikacji;
- 16) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 17) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 18) gromadzenie dokumentacji dziecka, w tym diagnozy psychofizycznej małoletnich;
- 19) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza okresowo nie może sprawować opieki;
- 20) wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust 1, ich aktualizacja i usuwanie.

Do realizacji zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w PCPR wyodrębniono Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej, w skład którego wchodzi:

- 1) kierownik;
- 2) koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej (5 osób).

W realizacji zadań Zespół wspierany jest przez specjalistów zatrudnionych w ramach poradnictwa specjalistycznego.

3.1. Środki finansowe przeznaczone na funkcjonowanie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 1-2 Ustawy powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej zobowiązany jest do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na podstawie art. 18 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561 ze zm.) Powiat ponosi opłaty związane z pobytem dziecka pozbawionego opieki i wychowania rodziców umieszczonego przez Sąd w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub zakładzie rehabilitacji leczniczej.

Tabela nr 1: Środki finansowe ponoszone przez Powiat Wyszkowski na funkcjonowanie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023 oraz pokrywanie kosztów małoletnich umieszczonych w zakładach opiekuńczo – leczniczych.

Rok	Zakres realizowanego zadania, z uwzględnieniem źródeł finansowania	Kwota	Ogółem
2021	Placówki opiekuńczo – wychowawcze (środki własne powiatu)	85 935,89	2 632 541,26
	Rodziny zastępcze (środki własne powiatu)	1 877 977,32	
	Dodatek wychowawczy 500+ (dotacja celowa)	638 810,45	
	Zakłady opiekuńczo – lecznicze (środki własne powiatu)	29 817,60	
2022	Placówki opiekuńczo – wychowawcze (środki własne powiatu)	89 678,63	2 690 254,94
	Rodziny zastępcze (środki własne powiatu)	2 295 497,60	
	Dodatek wychowawczy 500+ (dotacja celowa)	273 386,70	
	Zakłady opiekuńczo – lecznicze (środki własne powiatu)	31 692,01	
2023	Placówki opiekuńczo – wychowawcze (środki własne powiatu)	74 867,87	2 869 633,23
	Rodziny zastępcze (środki własne powiatu)	2 757 642,80	
	Zakłady opiekuńczo – lecznicze (środki własne powiatu)	37 122,56	

Źródło: Opracowanie własne PCPR na podstawie Sprawozdania z działalności za 2021, 2022, 2023 rok Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkanie w zakresie pieczy zastępczej oraz zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej.

Do dnia 31.05.2022 r. realizacja dodatku wychowawczego była zadaniem zleconym wykonywanym przez powiatowe centra pomocy rodzinie, zaś od 01.06.2022 r. realizacja tego zadania odbywa się za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

W roku 2023 zwiększyły się wydatki zaangażowane ze środków własnych Powiatu Wyszковского na realizację świadczeń przysługujących rodzinom zastępczym na opiekę i wychowanie dzieci w rodzinach zastępczych, funkcjonujących na terenie powiatu wyszkowskiego. Zwiększenie wydatków wynikających z podniesienia wysokości świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej nastąpiło na podstawie Uchwały Rady Powiatu w Wyszkanie z 2022 roku oraz zmiany wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej wprowadzonej Obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w 2023 roku oraz wzrostu wysokości wynagrodzeń dla zawodowych rodzin zastępczych wynikających ze zmian dokonanych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, począwszy od miesiąca lutego 2023 roku.

Tabela nr 2: łączna kwota wydatków bieżących na funkcjonowanie Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Dom dla Dzieci Nr 1 i Nr 2 w Wyszkanie w latach 2021 – 2023, w zakresie zapewnienia opieki i wychowania małoletnim pochodzącym z terenu powiatu wyszkowskiego.

Rok	Typ placówki		Ogółem
	Socjalizacyjny	Interwencyjny	
2021	973 726	299 410	1 273 136
2022	1 293 630	133 970	1 427 600
2023	1 282 935	272 225	1 555 160

Źródło: Opracowania własne PCPR na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego za 2021, 2022, 2023 rok.

W 2023 r. w porównaniu do 2021 r. wzrosła kwota wydatków o 282 024,00 zł na bieżące funkcjonowanie instytucjonalnej pieczy zastępczej w zakresie zapewnienia opieki i wychowania małoletnim pochodzącym z terenu powiatu wyszkowskiego.

3.2. Struktura i charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej

W celu dokonania oceny potrzeb pieczy zastępczej przedstawiono strukturę rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu wyszkowskiego oraz liczbę umieszczonych w niej dzieci.

W celu dokonania oceny potrzeb wykorzystane zostały wnioski, uwagi, sugestie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników socjalnych i osób realizujących pracę z rodzinami zastępczymi i biologicznymi.

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się na ich wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z Ustawą koordynator rodzinnej pieczy zastępczej może mieć pod opieką łącznie nie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.

Tabela nr 3: Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2021 – 2023 (wg stanu na 31 grudnia danego roku kalendarzowego).

Rok	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	Rodziny niezawodowe	Zawodowe rodziny zastępcze w tym:			Ogółem
			zawodowe	specjalistyczne	pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	
2021	41	23	4	0	0	68
2022	43	26	5	0	0	74
2023	43	24	5	0	0	72

Źródło: Opracowania własne PCPR na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W odniesieniu do roku 2021 liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu wyszkowskiego w 2023 roku zwiększyła się, liczba rodzin zastępczych niezawodowych pozostaje na porównywalnym poziomie, od 2022 r. zwiększyła się liczba rodzin zastępczych zawodowych.

Tabela nr 4: Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych w latach 2021–2023.

Rok	Liczba dzieci w rodzinach spokrewnionych	Liczba dzieci w rodzinach niezawodowych	Liczba dzieci w zawodowych rodzinach zastępczych, w tym:			Ogółem
			zawodowych	specjalistycznych	pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	
2021	51	27	15	0	3	93
2022	52	31	21	0	0	104
2023	52	25	22	0	0	99

Źródło: Opracowania własne PCPR na podstawie Sprawozdania rzeczowo – finansowego z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W latach 2021–2023 liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych pozostaje na podobnym poziomie, liczba dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych zmniejszyła się i jest najniższa od trzech lat, natomiast liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych jest najwyższa w ciągu trzech lat.

W sytuacji gdy istnieje konieczność zapewnienia bezpieczeństwa dziecku i umieszczenie go w środowisku pozarodzinnym, a na terenie powiatu wyszkowskiego nie ma możliwości umieszczenia w rodzinie zastępczej, PCPR poszukuje dla tego dziecka rodziny zastępczej funkcjonującej na terenie innych powiatów. W takim przypadku powiaty podpisują porozumienia w sprawie umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka pochodzącego z terenu powiatu przebywającego w rodzinie zastępczej na terenie innego powiatu.

Tabela nr 5: Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych na podstawie porozumień zawartych pomiędzy powiatami (wg stanu na 31 grudnia danego roku kalendarzowego).

Rok	Liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu wyszkowskiego przebywających na terenie innych powiatów	Liczba dzieci pochodzących z innych powiatów przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu wyszkowskiego
2021	9	20
2022	11	18
2023	17	15

Źródło: Opracowania własne PCPR Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2021, 2022, 2023.

W 2023 r. zwiększyła się liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu wyszkowskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów.

Tabela nr 6: Rodziny zastępcze nowo utworzone w powiecie wyszkowskim w latach 2021–2023.

Rok	Liczba rodzin spokrewnionych	Liczba rodzin niezawodowych	Liczba zawodowych rodzin zastępczych, w tym:			Ogółem
			zawodowych	specjalistycznych	pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	
2021	2	5	1	0	0	8
2022	8	9	1	0	0	18
2023	7	6	0	0	0	13

Źródło: Opracowania własne PCPR na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W 2022 r. osiągnięto najwyższy przyrost liczby rodzin zastępczych.

Tabela nr 7: Dzieci umieszczone w nowo powstałych rodzinach zastępczych w latach 2021–2023, z uwzględnieniem dzieci pochodzących z terenu powiatu wyszkowskiego i innych powiatów (wg stanu na 31 grudnia danego roku kalendarzowego).

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych pochodzących z terenu powiatu wyszkowskiego	Liczba dzieci z terenu powiatu wyszkowskiego umieszczonych na terenie innych powiatów	Liczba dzieci pochodzących z innych powiatów umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie powiatu wyszkowskiego	Ogółem
2021	16	1	3	20
2022	37	2	2	41
2023	16	4	3	23

Źródło: Opracowanie własne PCPR na podstawie Sprawozdania z działalności za rok 2021, 2022, 2023 Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wyszkowie w zakresie pieczy zastępczej oraz zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej.

W 2022 r. liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu wyszkowskiego była największa.

Wzrastająca liczba dzieci pochodzących z terenu powiatu wyszkowskiego, umieszczanych na terenie innych powiatów, nie wynika z braku możliwości umieszczenia tych dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu wyszkowskiego. Dzieci te umieszczane są w rodzinach zastępczych związanych z nimi więzami rodzinnymi, biorąc pod uwagę potrzeby małoletnich. W takich sytuacjach sądy orzekają umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej w miejscu zamieszkania tych rodzin poza terenem powiatu wyszkowskiego.

Tabela nr 8: Losy dzieci do 18 roku życia po pobycie w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021–2023.

Rok	Powrót do rodziny biologicznej	Umieszczenie w rodzinie zastępczej			Adopcja	Umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej	Inne
		spokrewnionej	niezawodowej	zawodowej			
2021	4	0	3	4	2	3	2
2022	8	0	11	1	1	0	0
2023	2	2	2	1	5	4	0

Źródło: Opracowania własne PCPR na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2021, 2022, 2023.

W sytuacji, gdy minął powód umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej możliwy jest powrót dziecka pod opiekę i na wychowanie rodziców.

W latach 2021–2023 w wyniku realizacji planu pracy z rodziną i planu pomocy dziecku możliwe były powroty dzieci pod opiekę rodziców. Skala tego zjawiska nie jest duża.

Na podstawie art. 191 ust. 9-10 Ustawy gminy właściwe ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponoszą odpowiednio wydatki na utrzymanie dzieci zarówno w rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej udziela świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej. Wysokość pomocy pieniężnej dla rodziny zastępczej uzależniona była od typu rodziny, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 9: Środki finansowe przyznane rodzinom zastępczym w latach 2021–2023 na utrzymanie dzieci przebywających na terenie powiatu wyszkowskiego.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin			Liczba dzieci			Kwota świadczeń		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Rodziny zastępcze – ogółem	68	74	72	93	104	99	1 172 330,61	1 356 527,40	1 404 348,61
Pomoc pieniężna dla dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej – ogółem, w tym:	41	43	43	51	52	52	491 229,57	510 772,68	676 325,61
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	41	43	43	51	52	52	489 729,57	501 332,68	667 525,61
świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka	2	6	5	2	7	6	1 500,00	9 440,00	8 300,00
dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka	0	0	1	0	0	1	0,00	0,00	500,00
Pomoc pieniężna dla dziecka w rodzinie zastępczej niezawodowej – ogółem, w tym:	23	26	24	27	31	25	415 466,33	414 762,52	408 113,30
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	23	26	24	27	31	25	402 766,33	393 892,62	398 663,30
świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka	5	6	4	6	10	6	10 200,00	18 670,00	7 650,00
świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych kosztów związanych									

z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	2	2	1	2	2	1	2 500,00	2 200,00	1 800,00
dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Pomoc pieniężna dla dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej – ogółem, w tym:	4	5	5	15	21	22	265 634,71	430 992,20	319 909,70
świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej	4	5	5	15	21	22	201 885,21	277 336,81	196 727,00
świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka	3	1	2	4	3	2	8 800,00	3 500,00	3 515,00
świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	1	0	0	1	0	0	1500,00	0,00	0,00
dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka	4	1	2	12	5	4	5 800,00	3 500,00	2 900,00
zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki na dziećmi i przy pracach gospodarskich	4	5	5	15	21	22	35 680,00	81 680,00	71 670,46
środki finansowe na utrzymanie domu	2	4	5	5	18	22	11 969,50	49 567,39	45 097,24
świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego	0	2	0	0	8	0	0,00	15 408,00	0,00

Źródło: Opracowania własne PCPR na podstawie Sprawozdania rzeczowo – finansowego z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2021, 2022, 2023.

W kwocie świadczeń wykazano wydatki poniesione przez Powiat Wyszkowski na dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej pochodzące z terenu powiatu wyszkowskiego, przebywające w rodzinach zastępczych na terenie powiatu wyszkowskiego i innych powiatów. W tabeli uwzględniono liczbę rodzin i liczbę dzieci z terenu powiatu wyszkowskiego oraz liczbę dzieci pochodzących z terenu innych powiatów. Natomiast nie uwzględniono liczby dzieci pochodzących z terenu powiatu wyszkowskiego umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów. Liczbę dzieci pochodzących z terenu powiatu wyszkowskiego, przebywających na terenie innych powiatów przedstawia Tabela Nr 5.

W roku 2023 zwiększyły się wydatki zaangażowane ze środków własnych Powiatu Wyszковского na realizację świadczeń przysługujących rodzinom zastępczym na opiekę i wychowanie dzieci w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu wyszkowskiego. Zwiększone wydatki wynikają z podniesienia wysokości świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej przyjętych Uchwałą Rady Powiatu w Wyszkanie w 2022 roku oraz zmiana wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej wprowadzonych Obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w 2023 roku.

3.3. Struktura i charakterystyka instytucjonalnej pieczy zastępczej

Na terenie Powiatu od 01.09.2016 r. działają dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze: Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Dom dla Dzieci Nr 1 w Wyszkanie oraz Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Dom dla Dzieci Nr 2 w Wyszkanie, każda dla 14 wychowanków. W tej liczbie uwzględnione są 3 miejsca dla małoletnich umieszczonych w trybie interwencyjnym.

Tabela nr 10: Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023.

Rok	Dom dla Dzieci Nr 1 w Wyszkanie	Dom dla Dzieci Nr 2 w Wyszkanie	Pogotowie Opiekuńcze Nr 1 w Warszawie
2021	19	18	-
2022	17	18	-
2023	16	17	1

Źródło: Opracowania własne PCPR na podstawie informacji z Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej Dom dla Dzieci Nr 1 i Nr 2 w Wyszkanie za rok 2021, 2022, 2023.

W Domu dla Dzieci Nr 1 i Nr 2 w Wyszkanie są umieszczane dzieci pochodzące zarówno z terenu powiatu wyszkowskiego, jak i z terenu innych powiatów. W latach 2021 – 2023 wystąpił jeden przypadek umieszczenia dziecka pochodzącego z terenu powiatu wyszkowskiego w placówce opiekuńczo – wychowawczej na terenie innego powiatu, co spowodowane było brakiem wolnych miejsc.

Tabela nr 11: Liczba dzieci nowo umieszczonych w Placówkach Opiekuńczo-Wychowawczych Dom dla Dzieci Nr 1 i 2 w Wyszkowie, w latach 2021 – 2023.

Nazwa Placówki	2021		2022		2023	
	łącznie:	w tym dzieci z terenu innych powiatów	łącznie:	w tym dzieci z terenu innych powiatów	łącznie:	w tym dzieci z terenu innych powiatów
Dom dla Dzieci Nr 1	6	-	2	2	1	-
Dom dla Dzieci Nr 2	5	-	4	1	5	-
Ogółem	11	-	6	3	6	-

Źródło: Opracowania własne na podstawie informacji z Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej Dom dla Dzieci Nr 1 i Nr 2 w Wyszkowie w latach 2021-2023.

W latach 2022 – 2023 r. liczba małoletnich umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych pozostawała na tym samym poziomie. Liczba ta była niższa od liczby wychowanków umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w roku 2021.

Tabela nr 12: Wychowankowie przebywający w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2021 – 2023, z uwzględnieniem powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.

Lp.	Nazwa powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w Placówkach	2021		2022		2023	
		Dom dla Dzieci Nr 1	Dom dla Dzieci Nr 2	Dom dla Dzieci Nr 1	Dom dla Dzieci Nr 2	Dom dla Dzieci Nr 1	Dom dla Dzieci Nr 2
1.	Wyszków	11	17	9	16	10	15
2.	Kozienice	1	-	1	-	1	-
3.	Legionowo	2	-	2	-	1	-
4.	Nowy Dwór Mazowiecki	2	1	1	1	1	1
5.	m.st. Warszawa	2	-	1	-	-	-
6.	Wołomin	-	-	2	-	2	-
7.	Żyrardów	1	-	1	-	-	-
8.	UKR ¹	-	-	-	1	-	1
	Ogółem	37		35		33	

¹ UKR – dotyczy małoletniego obywatela Ukrainy umieszczonego na podstawie art. 27 ust. 17 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103 ze zm.)

Źródło: Opracowania własne na podstawie informacji z Placówki Opiekuńczo - Wychowawczej Dom dla Dzieci Nr 1 i Nr 2 w Wyszkanie w latach 2021-2023.

Dwa Domy dla Dzieci w Wyszkanie w pełni zaspokajają potrzeby Powiatu Wyszkiowskiego w zakresie zapewnienia opieki i wychowania dzieciom w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W 2023 r. zmniejszyła się liczba wychowanków pochodzących z terenu innych powiatów i przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela nr 13: Wychowankowie, którzy opuścili Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze na terenie powiatu wyszkiowskiego w latach 2021-2023.

Rok	Powody opuszczenia placówki:			Ogółem
	Powrót do rodziny biologicznej przed ukończeniem 18 r.ż.	Umieszczenie w rodzinie zastępczej	Usamodzielnienie	
2021	2	2	4	8
2022	1	0	7	8
2023	0	0	5	5

Źródło: Opracowania własne na podstawie informacji z Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej Dom dla Dzieci Nr 1 i Nr 2 w Wyszkanie w latach 2021-2023.

W 2023 r. zmniejszyła się liczba wychowanków, którzy opuścili instytucjonalną pieczę zastępczą. Z uwagi na określone standardy dotyczące umieszczania dzieci w placówce opiekuńczo – wychowawczej, tj. wiek (powyżej 10 roku życia) żaden z wychowanków nie został przysposobiony w latach 2021-2023.

Na podobnym poziomie utrzymuje się liczba usamodzielnianych wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze, którzy decydują się na samodzielne życie, kontynuowanie nauki lub poszukiwanie pracy na wolnym rynku.

W 2023 r. asystenci rodziny pracowali z 5 rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Poważnym zagadnieniem i dużym wyzwaniem dla pieczy zastępczej jest kumulacja problemów rodzinnych i zdrowotnych dzieci powierzonych opiece i wychowaniu. W placówkach są umieszczane dzieci z coraz bardziej skomplikowanymi i złożonymi problemami, z koniecznością sporządzenia rozszerzonej diagnozy i objęcia pomocą specjalistyczną oraz młodzież w wieku dorastania sprawiająca problemy wychowawcze.

3.4. Usamodzielniani wychowankowie opuszczający rodzinną i instytucjonalną pieczę zastępczą

Osoba opuszczająca, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo – wychowawczą – terapeutyczną, zwana jest osobą usamodzielnianą. Osobie usamodzielnianej, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia Sądu:

- 1) przyznaje się pomoc na:
  - kontynuowanie nauki,
  - usamodzielnienie,
  - zagospodarowanie;
- 2) udziela się pomocy w uzyskaniu:
  - odpowiednich warunków mieszkaniowych,
  - zatrudnienia;
- 3) zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Usamodzielnienie rozumiane jest jako proces wspierania naturalnych zasobów osobowych wychowanka, jego umiejętności, systemu wartości i postaw.

Podstawą organizacji procesu usamodzielnienia jest indywidualny program usamodzielnienia, który w zakresie formalnym obejmuje: dokładne informacje o wychowanku, jego rodzinie, historii pobytu w pieczy zastępczej, osobach które udzielają wsparcia w procesie usamodzielnienia. Program zawiera informacje na temat aktualnego i planowanego wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, a także zakres możliwych świadczeń. Najważniejszym elementem programu są zobowiązania wychowanka do wykonywania konkretnych zadań, ważnych dla przebiegu usamodzielnienia.

Głównymi celami programu są: podtrzymanie i rozwijanie kontaktu z rodziną, uzyskanie odpowiedniego wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, pomoc w uzyskaniu ubezpieczenia zdrowotnego, znalezienie nowego miejsca zamieszkania, podjęcie zatrudnienia, uzyskanie przysługujących świadczeń.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.) osobie pełnoletniej opuszczającej pieczę zastępczą może być przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym. Mieszkania te są formą świadczeń niepieniężnych z pomocy społecznej przygotowującą, pod opieką specjalistów osoby tam przebywające, do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Podstawą przyznania tego typu wsparcia jest decyzja wydawana po dokonaniu ustaleń między podmiotem kierującym, podmiotem prowadzącym mieszkanie oraz osobą usamodzielnianą.

Na terenie powiatu wyszkowskiego dotychczas nie utworzono mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Tabela nr 14: Pomoc finansowa przyznana pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych w latach 2021 – 2023.

Lp.	Rodzaj pomocy	Liczba osób			Kwota udzielonej pomocy w zł		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023
1.	Pomoc na kontynuowanie nauki	22	23	24	127 071,97	157 517,68	178 433,84
2.	Pomoc na usamodzielnienie	9	9	6	47 962,00	42 743,00	30 268,00
3.	Pomoc na zagospodarowanie	8	9	4	13 324,00	15 864,00	9 166,00
Ogółem:					188 357,97	216 124,68	217 867,00

Źródło: Opracowania własne PCPR na podstawie Sprawozdania rzeczowo – finansowego z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2021,2022,2023

W roku 2023 kwota udzielonej pomocy pieniężnej dla osób usamodzielnianych z rodzinnej pieczy zastępczej była wyższa w porównaniu do 2021 r. o ponad 51 361,87 zł. Było to spowodowane zmianą wysokości kwot przysługujących osobie usamodzielnianej na podstawie wydanego w 2023 roku Obwieszczenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej.

Tabela nr 15: Pomoc finansowa przyznana pełnoletnim wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021 –2023.

Lp.	Rodzaj pomocy	Liczba osób			Kwota udzielonej pomocy		
		2021	2022	2023	2021	2022	2023
1.	Pomoc na kontynuowanie nauki	10	7	5	66 347,00	49 642,55	45 632,00
2.	Pomoc na usamodzielnienie	1	3	-	3 470,00	23 136,00	0,00
3.	Pomoc na zagospodarowanie	2	2	1	3154,00	3 564,00	1 782,00
Ogółem:					72 971,00	76 342,55	47 414,00

Źródło: Opracowania własne PCPR na podstawie Sprawozdania rzeczowo – finansowego z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2021, 2022,2023.

W 2023 r. kwota udzielonej pomocy pieniężnej dla osób usamodzielnianych opuszczających instytucjonalną pieczę zastępczą zmniejszyła się o ponad 25 557,00 zł w porównaniu do 2021 r. Było to spowodowane zmniejszoną liczbą wychowanków uczestniczących w procesie usamodzielnienia.

Na podstawie przeprowadzonej przez PCPR diagnozy zostały określone główne problemy usamodzielnianych wychowanków, opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze, wśród których należy wymienić:

- trudności adaptacyjne w środowisku;
- trudności z uzyskaniem samodzielnego mieszkania, w tym mieszkania chronionego;
- trudności z opanowaniem materiału szkolnego;
- niewystarczające umiejętności, brak dokumentów o ukończeniu szkoleń, kursów;
- brak rzeczywistego wsparcia ze strony rodziny, motywowania do osiągnięć.

Usamodzielniani wychowankowie opuszczający spokrewnione rodziny zastępcze są w korzystniejszej sytuacji ponieważ: mają wsparcie w członkach rodziny, pozostają najczęściej w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej. Natomiast wychowankowie rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i placówek opiekuńczo-wychowawczych mają gorszą perspektywę na uzyskanie takiego wsparcia.

Na podstawie raportów z badań dotyczących losów wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej, obserwacji, kontaktów z osobami, które przebywały w placówkach opiekuńczo-wychowawczych stwierdza się, że tylko niewielki procent pełnoletnich wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej osiąga samodzielność w zakresie: wykształcenia, znalezienia stałej pracy, legalnego zatrudnienia i zamieszkania. W wielu przypadkach wychowankowie mają problemy emocjonalne: kompleksy, brak wytrwałości, brak umiejętności tolerowania napięcia, wygórowane i nieadekwatne do możliwości oczekiwania.

Dla poprawy sytuacji dzieci i młodzieży przebywających w placówce opiekuńczo-wychowawczej zasadnym wydaje się wczesna integracja społeczna wychowanków stanowiąca warunek dobrego funkcjonowania w rolach osobistych, szkolnych i zawodowych. Podmiotowość wychowanków jest bezdyskusyjnym warunkiem kształtowania ich niezależności w myśleniu i działaniu, zdolności do samo odpowiedzialności, poczucia sprawstwa.

Sytuację wychowanków pieczy zastępczej przebywających na terenie powiatu wyszkowskiego komplikuje utrudniony dostęp do mieszkań socjalnych, komunalnych oraz brak mieszkań treningowych i wspomaganych.

3.5. Poradnictwo specjalistyczne

W PCPR świadczona jest dla mieszkańców powiatu wyszkowskiego pomoc specjalistyczna przez psychologa i radcę prawnego.

Tabela nr 16: Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w latach 2021-2023.

Wyszczególnienie	Lata		
	2021	2022	2023
Liczba osób, w tym:	213	205	178
– porady prawne	35	26	24
– porady psychologiczne	178	179	154

Źródło: Opracowania własne PCPR na podstawie sprawozdania Dyrektora PCPR z działalności oraz przedstawienia potrzeb w zakresie pomocy społecznej za rok 2021, 2022, 2023.

Pomoc specjalistyczna świadczona przez PCPR dla rodzin zastępczych i usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej jest niewystarczająca. W strukturach PCPR zasadne jest zatrudnienie następujących specjalistów: pedagoga i terapeuty, którzy umożliwiliby realizację zadań nałożonych Ustawą, w tym między innymi przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy spełnienia wymogów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, zgodnie z art. 42 ust. 7 Ustawy, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę, prowadzenie terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

3.6. Współpraca na rzecz rozwoju pieczy zastępczej

Na podstawie art. 3 ustawy PCPR współpracuje z różnymi instytucjami i osobami tj. środowiskiem lokalnym, instytucjami oświatowymi (szkołami, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, przedszkolami), Sądem, Policją, Prokuraturą, urzędami gmin, Urzędem Miejskim w Wyszkowie, gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, ośrodkami adopcyjnymi zwłaszcza z Wojewódzkim Ośrodkiem Adopcyjnym w Warszawie Oddział w Ostrołęce, Kościołem Katolickim, Związkami wyznaniowymi (Społeczność Chrześcijańska w Wyszkowie) i organizacjami pozarządowymi (Stowarzyszeniem MONAR Ośrodkiem Leczenia, Terapii i Rehabilitacji w Wyszkowie, Zgromadzeniem Sióstr Rodziny Maryi w Brańszczyku, Stowarzyszeniem Tradycyjnie Nowoczesnych dla Wsi w Plewkach), Wydziałem Edukacji Starostwa Powiatowego, Powiatowym Urzędem Pracy w Wyszkowie, PCK, KRUS,

Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej, ZHP, Gminnymi Komisjami ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, PCPR – ami, placówkami ochrony zdrowia, Sanepidem.

Współpraca ta odbywa się w różnych obszarach i stanowi podstawę do zwiększenia efektywności i jakości realizowanych usług w zakresie pieczy zastępczej. Przyczyniła się do zwiększenia wsparcia dla rodzin zastępczych, pełniejszej diagnozy wychowanków pieczy zastępczej, dostosowania metod pracy do możliwości uczniów (wychowanków), zapewnienia pieczy zastępczej małoletnim, poprawy warunków mieszkaniowych, zapewnienia pracy usamodzielnianym wychowankom, promocji rodzicielstwa zastępczego, zorganizowania wypoczynku letniego oraz wsparcia materialnego, psychologicznego i prawnego rodzin zastępczych i rodziców biologicznych.

Na bieżąco prowadzona jest współpraca z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie tworzenia planów pomocy z dzieckiem i rodziną, oceny opiekuńczo – wychowawczej oraz oceny rodzin zastępczych. Ośrodki pomocy społecznej biorą udział w spotkaniach i szkoleniach organizowanych przez PCPR, wypracowywane są zasady współpracy oraz wymiana doświadczeń i informacji w zakresie pieczy zastępczej. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej ma olbrzymie znaczenie dla osiągnięcia głównego celu jakim jest powrót dziecka do rodzica biologicznego.

IV. Limit rodzin zastępczych

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje określenie w trzyletnim powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy.

Limit rodzin zastępczych na lata 2024-2026 został oszacowany w oparciu o informacje pozyskane z gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu wyszkowskiego, Policji i Sądu w sprawie przewidywanej liczby dzieci do umieszczenia w pieczy zastępczej, rozeznanie potrzeb i dotychczasowe doświadczenia w odniesieniu do liczby dzieci umieszczanych w rodzinnej pieczy zastępczej, dostosowując go do potrzeb zapewnienia profesjonalnej opieki i wychowania oraz możliwości finansowych Powiatu Wyszkowskiego oraz gmin.

Tabela nr 17: Limity dotyczące pieczy zastępczej w Powiecie Wyszkowskim na lata 2024-2026.

Lp.	Kierunek działań	2023	Lata		
			2024	2025	2026
1.	limit rodzin zastępczych zawodowych, w tym:	5	5	5	5
	- pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	1	1	1	1
2.	rodzinny dom dziecka	0	1	1	1

Źródło: Opracowania własne PCPR

Posiadana liczba rodzin zastępczych zawodowych jest na dobrym poziomie i zabezpiecza potrzeby Powiatu Wyszковского. Dzieci nie są umieszczane w rodzinach zastępczych zawodowych na terenie innych powiatów.

V. Realizacja projektów krajowych

W związku z wystąpieniem na terenie kraju stanu zagrożenia epidemicznego COVID-19 oraz potrzebą pomocy w organizacji wsparcia, Powiat Wyszковский przystąpił do realizacji projektu pn. „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 - Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, PI 9iv: Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Liderem Projektu jest Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, Partnerem Projektu jest Wojewoda Mazowiecki.

Celem głównym Projektu jest zapobieganie i ograniczenie negatywnych skutków wystąpienia epidemii COVID-19 w obszarze pieczy zastępczej, ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Celem szczegółowym Projektu jest wsparcie dzieci, rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych w sytuacji zagrożenia epidemią COVID-19.

Realizacja celu nastąpiła poprzez wzmocnienie rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, w zakresie bezpiecznej realizacji zadań tych podmiotów w okresie epidemii COVID-19.

Środki przeznaczone na realizację projektu dla Powiatu Wyszковского wyniosły: **249 775,00 zł**, w tym: 210 510,37 zł to środki z Europejskiego Funduszu Społecznego, kwota 39 264,63 zł pochodziło ze środków krajowych.

Wsparciem objęte zastały: 74 rodziny zastępcze, Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Wyszkowie Dom dla Dzieci Nr 1 i Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Wyszkowie Dom dla Dzieci Nr 2.

Powiat Wyszковский w ramach Projektu dokonał:

- wyposażenia na cele realizowania zadań w trybie zdalnego nauczania w formie zakupu: **53 sztuki laptopów** wraz z oprogramowaniem, **39 sztuk drukarek**, **7 sztuk oprogramowania** komputerowego dla dzieci z niepełnosprawnością,
- środków ochrony indywidualnej do bezpośredniej walki z epidemią w formie zakupu: **2 590 sztuk** maseczek, **12 950 par** rękawiczek jednorazowych nitrylowych, **470 litrów** płynu do dezynfekcji,

- wyposażenia do organizacji 16 miejsc kwarantanny/izolacji dla dzieci z pieczy zastępczej w formie zakupu:
8 łóżek piętrowych z materacami,
14 komód,
15 biurka,
14 szaf,
1 szafkę,
3 foteli,
oświetlenia oraz artykułów dekoracyjnych.

Asortyment został użyzony do bezpłatnego korzystania wychowankom przebywającym w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, w tym osobom uczącym się, które pozostały w pieczy zastępczej do 25 roku życia na podstawie art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

VI. Analiza SWOT

Analiza SWOT służy przedstawieniu strategicznych czynników decydujących o potencjale systemu oraz wpływających na możliwości jego rozwoju. Jako jedno z wielu narzędzi została wykorzystana do opracowania niniejszego Programu przy uwzględnieniu:

- mocnych stron (strengths) – zalet, atutów systemu pieczy zastępczej, wszelkich zasobów możliwych do wykorzystania w celu jego wzmocnienia i rozwoju;
- słabych stron (weaknesses) – ograniczeń, barier systemu pieczy zastępczej, utrudniających skuteczne działanie;
- szans (opportunities) – istniejących lub przewidywanych zjawisk, procesów, tendencji występujących w pieczy zastępczej, które mogą stanowić okazję do korzystnych zmian w analizowanym obszarze;
- zagrożeń (threats) – istniejących lub przewidywanych zjawisk, procesów, tendencji występujących w systemie pieczy zastępczej, które utrudniają funkcjonowanie systemu, stanowią przeszkodę w jego rozwoju.

Tabela nr 18: Analiza SWOT – piecza zastępcza w Powiecie Wyszowskim

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1) wykwalifikowana i doświadczona kadra;	1) niewystarczająca ilość kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
2) współpraca z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej i instytucjami zajmującymi się problematyką związaną z pomocą dziecku i rodzinie;	2) niewystarczająca ilość profesjonalnych form rodzinnej pieczy zastępczej tj. rodzin zastępczych zawodowych;
3) objęcie wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu;	3) brak rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego;
4) uprawnienia do kompleksowego działania w sferze szkoleń i kwalifikacji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;	4) niewielka ilość organizacji pozarządowych działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie;
5) możliwości korzystania z programów wspierających rozwój pieczy zastępczej;	5) brak mieszkań chronionych;
	6) niewystarczająca liczba specjalistów z zakresu psychiatrii dziecięcej.

<p>6) organizacja bezpłatnych szkoleń i poradnictwa specjalistycznego dla funkcjonujących rodzin zastępczych;</p> <p>7) funkcjonowanie pięciu rodzin zastępczych zawodowych;</p> <p>8) funkcjonowanie dwóch domów dla dzieci;</p> <p>9) stała współpraca z sądami, ośrodkami pomocy społecznej, ośrodkami adopcyjnymi, placówkami opiekuńczo- wychowawczymi, powiatowymi centrami pomocy rodzinie;</p> <p>10) promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez kampanie społeczne;</p> <p>11) zatrudnienie pięciu koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;</p> <p>12) wspieranie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.</p>	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<p>1) skuteczne pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;</p> <p>2) zatrudnienie większej liczby specjalistów do pracy z osobami sprawującymi pieczę zastępczą;</p> <p>3) efektywna współpraca z instytucjami organizacyjnymi na rzecz pomocy dziecku i rodzinie;</p> <p>4) udział pracowników Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej w szkoleniach;</p> <p>5) wzrost świadomości społecznej w zakresie pieczy zastępczej;</p> <p>6) identyfikacja władz lokalnych z problemami społecznościami.</p>	<p>1) ubożenie i rozwarstwienie społeczeństwa;</p> <p>2) niewystarczająca liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;</p> <p>3) postępujący kryzys rodziny i postaw rodzicielskich powodujący bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych;</p> <p>4) wypalenie zawodowe osób sprawujących pieczę zastępczą;</p> <p>5) problemy wychowawcze występujące u dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;</p> <p>6) wzrost kosztów utrzymania rodzin zastępczych;</p> <p>7) negatywny obraz rodzin zastępczych w mediach;</p> <p>8) opieszałość sądów przy regulowaniu sytuacji prawnej małoletnich;</p> <p>9) niesprawny system pieczy zastępczej;</p> <p>10) biurokracja;</p> <p>11) przyzwolenie społeczne na zjawisko przemocy domowej;</p> <p>12) osłabienie pozycji autorytetów i systemu wartości;</p> <p>13) powrót osób opuszczających pieczę zastępczą do środowiska rodzinnego dotkniętego patologią.</p>

Źródło: Opracowania własne PCPR

VII. Cele Programu

Celem głównym „Trzyletniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wyszowskim na lata 2024- 2026” jest **rozwój i wspieranie systemu pieczy zastępczej**.

Cel główny wyznaczony został na podstawie diagnozy procesów wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz analizy obowiązującego stanu prawnego i istniejących rozwiązań organizacyjnych, a także analizy statystycznej stanu i tendencji dotyczących istotnych dla dziecka i rodziny form pomocy i wsparcia.

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie działań na rzecz powstania profesjonalnych form rodzinnej pieczy zastępczej, w tym rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka.
2. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości i znaczenia rodzicielstwa zastępczego.
3. Budowanie zintegrowanego systemu pomocy na rzecz dziecka pozbawionego właściwej opieki i wsparcia z uwzględnieniem rozwoju pieczy zastępczej.
4. Rozwój specjalistycznego wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą oraz dzieci w niej umieszczonych.
5. Inicjowanie działań zmierzających do minimalnego okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
6. Rozwój skutecznego systemu pomocy dla osób usamodzielnianych.
7. Zapewnienie miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców, które z różnych powodów nie mogą być umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy 1: Wspieranie działań na rzecz powstania profesjonalnych form rodzinnej pieczy zastępczej, w tym rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka.

Działania:

1. Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej, spokrewnionej i rodzinnego domu dziecka.
2. Organizowanie cyklicznych szkoleń podnoszących kwalifikacje rodzin zastępczych wszystkich typów.

Cel szczegółowy 2: Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości i znaczenia rodzicielstwa zastępczego

Działania:

1. Organizowanie przedsięwzięć o charakterze promocyjnym i integracyjnym, w tym Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, prowadzenie interdyscyplinarnych spotkań na rzecz dziecka pozbawionego właściwej opieki i wsparcia.
2. Upowszechnianie informacji dotyczących pieczy zastępczej oraz realizacji zadań organizatora pieczy.

Cel szczegółowy 3: Budowanie zintegrowanego systemu pomocy na rzecz dziecka pozbawionego właściwej opieki i wsparcia z uwzględnieniem rozwoju pieczy zastępczej

Działania:

1. Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnego domu dziecka.
2. Organizowanie posiedzeń w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
3. Wzmocnienie Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej o zatrudnienie pedagoga i utrzymanie zatrudnienia dotychczasowej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy 4: Rozwój specjalistycznego wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą oraz dla dzieci w niej umieszczonych

Działania:

1. Ustawiczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadre realizującą zadania z zakresu pieczy zastępczej.
2. Organizowanie szkoleń zapobiegającym wypaleniu zawodowemu dla rodzin zastępczych/koordynatorów/wychowawców.
3. Rozszerzenie usług poradnictwa specjalistycznego o prowadzenie terapii.
4. Prowadzenie pomocy prawnej.
5. Współpraca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i wychowawców z asystentami rodziny.
6. Utworzenie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych.

Cel szczegółowy 5: Inicjowanie działań zmierzających do minimalnego okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Działania:

1. Monitoring sytuacji rodzinnej dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Współpraca z sądem, ośrodkiem adopcyjnym.

Cel szczegółowy 6: Rozwój skutecznego systemu pomocy dla osób usamodzielnianych

Działania:

1. Opracowywanie programów usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej.
2. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia dla wychowanków pieczy zastępczej.
3. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.
4. Utworzenie mieszkań treningowych i wspomaganych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy 7: Zapewnienie miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców, które z różnych powodów nie mogą być umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej

Działania:

1. Utrzymanie właściwych standardów opieki i wychowania w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wyszkiwskiego.

VIII. Harmonogram działań

	Nazwa wskaźnika	Rok bazowy 2023	Rok badany	Termin	Źródła finansowania	Realizator
1. Cel szczegółowy: Wspieranie działań na rzecz powstania profesjonalnych form rodzinnej pieczy zastępczej, w tym rodzin zastępczych zawodowych, rodzinnych domów dziecka						
1. Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej, spokrewnionej i rodzinnego domu dziecka	1) liczba przeprowadzonych szkoleń; 2) liczba osób, które ukończyły szkolenie i otrzymało zaświadczenie kwalifikacyjne.	1 11		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego, organizacje pozarządowe	PCPR
2. Organizowanie cyklicznych szkoleń podnoszących kwalifikacje rodzin zastępczych wszystkich typów	1) liczba szkoleń; 2) liczba osób uczestniczących w szkoleniach.	3 48		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego, organizacje pozarządowe	PCPR
2. Cel szczegółowy Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości i znaczenia rodzicielstwa zastępczego						
1. Organizowanie przedsięwzięć o charakterze promocyjnym i integracyjnym, w tym Dnia Rodzicielstwa Zastępczego	1) liczba zorganizowanych uroczystości; imprez; 2) liczba uczestników.	2 46		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego, zaangażowanie rodzin zastępczych, organizacje pozarządowe	PCPR, Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza

2. Upowszechnianie informacji dotyczących. pieczy zastępczej oraz realizacji zadań organizatora pieczy	1) liczba wejść na stronę internetową PCPR,POW; 2) liczba rozpropagowanych informatorów, folderów, ulotek, plakatów; 3) liczba artykułów dotyczących upowszechniania rodzicielstwa zastępczego.	9000 30 2		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego	PCPR, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza
3. Cel szczegółowy: Budowanie zintegrowanego systemu pomocy na rzecz dziecka pozbawionego właściwej opieki i wsparcia z uwzględnieniem rozwoju pieczy zastępczej						
1. Tworzenie zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnego domu dziecka	Liczba rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka.	5		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego	PCPR
2. Organizowanie posiedzeń w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	Liczba ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej przekazanych do sądów.	228		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego	PCPR, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza
3. Wzmocnienie Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej o zatrudnienie odpowiedniej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz pedagoga i terapeutę.	Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej/liczba pedagogów/liczba terapeutów.	5		Zgodnie z potrzebami	Środki własne Powiatu, środki z budżetu Państwa w ramach programów rządowych	PCPR

4. Cel szczegółowy: Rozwój specjalistycznego wsparcia dla osób sprawujących pieczę zastępczą oraz dla dzieci w nich umieszczonych						
1. Ustawiczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry realizującej zadania z zakresu pieczy zastępczej	Liczba osób biorących udział w szkoleniach, konferencjach.	16		Zgodnie z potrzebami	Środki własne Powiatu Wyszowskiego, środki Krajowego Funduszu Szkoleniowego	PCPR, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza
2. Organizowanie szkoleń zapobiegającym wypaleniu zawodowemu dla rodzin zastępczych / koordynatorów/wychowawców	1) liczba przeprowadzonych szkoleń dla rodzin zastępczych, koordynatorów, wychowawców; 2) liczba osób, które ukończyły szkolenia dla rodzin zastępczych, koordynatorów, wychowawców.	0 0		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego, środki organizacji pozarządowych	PCPR, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza
3. Rozszerzenie usług poradnictwa specjalistycznego o prowadzenie terapii	1) liczba zatrudnionych terapeutów; 2) liczba udzielonych porad, terapii/liczba osób.	0 0/0		2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego	PCPR
4. Prowadzenie pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej i terapii	1) liczba udzielonych porad; 2) liczba osób (rodzin zastępczych, usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej).	340 60		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego	PCPR

5. Współpraca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i wychowawców z asystentami rodziny	Liczba opracowanych planów pomocy dziecku w pieczy zastępczej.	220		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego	PCPR, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza
6. Utworzenie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych	Liczba osób uczestniczących w grupie wsparcia.	0		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego	PCPR
5. Cel szczegółowy: Inicjowanie działań zmierzających do minimalnego okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej						
1. Monitoring sytuacji rodzinnej dziecka przebywającego w rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba złożonych do Sądu wniosków o uregulowanie sytuacji prawnej.	10		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego	PCPR, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza
2. Współpraca z sądem, ośrodkiem adopcyjnym	Liczba dzieci zgłoszonych do adopcji.	9		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego	PCPR, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza POW
6. Cel szczegółowy: Rozwój skutecznego systemu pomocy dla osób usamodzielnianych						
1. Opracowywanie programów usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej	1) liczba usamodzielnianych wychowanków; 2) liczba opracowanych programów usamodzielnienia; 3) liczba zrealizowanych programów usamodzielnienia.	32 7 5		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego	PCPR, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza

2. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia dla wychowanków pieczy zastępczej.	1) liczba spotkań z wychowankami z udziałem PUP i PCPR; 2) liczba usamodzielnianych wychowanków, którzy podjęli pracę.	6 28		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego	PCPR, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza
1. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.	Liczba złożonych wniosków o przyznanie mieszkania z zasobów gminy.	4		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego	PCPR, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza POW
2. Utworzenie mieszkań treningowych i wspomaganych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej.	Liczba mieszkań treningowych i wspomaganych dla wychowanków pieczy zastępczej.	0		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Samorządu Powiatowego /Samorządu Gminnego	Samorząd Powiatowy/ Samorząd Gminny
7. Cel szczegółowy: Zapewnienie miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców, które z różnych powodów nie mogą być umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej						
1. Utrzymanie właściwych standardów opieki i wychowania w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie Powiatu.	1) liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych; 2) liczba miejsc.	2 28		Praca ciągła 2024-2026	Środki własne Powiatu Wyszowskiego	Samorząd Powiatowy

IX. Monitoring i ewaluacja

Przez monitoring rozumie się proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji dotyczących wdrażanego programu w zakresie finansowym i rzeczowym. Jego celem jest zapewnienie zgodności realizacji Programu z wcześniej przyjętymi założeniami i celami.

Ewaluacja jest systematycznym badaniem wartości albo cech konkretnego programu z punktu widzenia przyjętych kryteriów w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia.

Monitorowanie niniejszego Programu odbywać się będzie procesem ciągłym. Do monitorowania i ewaluacji zostanie wykorzystany harmonogram działań na dany rok kalendarzowy oraz jego ocena pod względem efektów realizacji. Proces odbywać się będzie na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz analizy zbieranych informacji dotyczących realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Staroście i Radzie Powiatu w formie corocznego sprawozdania z efektów pracy i realizacji założeń Programu.

Monitoring obejmować będzie również ocenę nowych wyzwań i zagrożeń jakie mogą zaistnieć w przyszłości oraz aktualizację programu zgodnie z pojawiającym się zapotrzebowaniem w tym zakresie.

Program jest dokumentem otwartym, może podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną i rozeznanymi potrzebami Powiatu.

SPIS TABEL

Tabela nr 1:	Środki finansowe ponoszone przez Powiat Wyszkowski na funkcjonowanie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2021-2023 oraz pokrywanie kosztów małoletnich umieszczonych w zakładach opiekuńczo-leczniczych.	122
Tabela nr 2:	Łączna kwota wydatków bieżących na funkcjonowanie Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych Dom dla Dzieci Nr 1 i Nr 2 w Wyszkowie w latach 2021- 2023, w zakresie zapewnienia opieki i wychwania małoletnim pochodzącym z terenu powiatu wyszkowskiego	13
Tabela nr 3:	Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2021 – 2023 (wg stanu na 31 grudnia danego roku kalendarzowego).....	14
Tabela nr 4:	Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych w latach 2021-2023.....	14
Tabela nr 5:	Dzieci przebywające w rodzinach zastępczych na podstawie porozumień zawartych pomiędzy powiatami (wg stanu na 31 grudnia danego roku kalendarzowego)	15
Tabela nr 6:	Rodziny zastępcze nowo utworzone w powiecie wyszkowskim w latach 2021-2023	15
Tabela nr 7:	Dzieci umieszczone w nowo powstałych rodzinach zastępczych w latach 2021–2023, z uwzględnieniem dzieci pochodzących z terenu powiatu wyszkowskiego i innych powiatów (wg stanu na 31 grudnia danego roku kalendarzowego)...	16
Tabela nr 8:	Losy dzieci do 18 roku życia po pobycie w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2021-2023.....	16
Tabela nr 9:	Środki finansowe przyznane rodzinom zastępczym w latach 2021–2023 na utrzymanie dzieci przebywających na terenie powiatu wyszkowskiego	18
Tabela nr 10:	Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2021–2023.	20
Tabela nr 11:	Liczba dzieci nowo umieszczonych w Placówkach Opiekuńczo – Wychowawczych Dom dla Dzieci Nr 1 i Nr 2 w Wyszkowie w latach 2021–2023.	21
Tabela nr 12:	Wychowankowie przebywający w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2021-2023, z uwzględnieniem powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej.....	21
Tabela nr 13:	Wychowankowie, którzy opuszcili Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze na terenie Powiatu Wyszkowski w latach 2021-2023	22
Tabela nr 14:	Pomoc finansowa przyznana pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych w latach 2021–2023 korzystający z pomocy w procesie usamodzielniania.	24
Tabela nr 15:	Pomoc finansowa przyznana pełnoletnim wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021–2023 r.	24
Tabela nr 16:	Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego w latach 2021–2023	26
Tabela nr 17:	Limity dotyczące pieczy zastępczej w Powiecie Wyszkowskim na lata 2021-2023	27
Tabela nr 18:	Analiza SWOT – piecza zastępcza w Powiecie Wyszkowskim.	29